

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2024.1.23>

ROLA ORGANÓW SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W KSZTAŁTOWANIU SIĘ SYSTEMU PRZEJŚCIA OD SŁUŻBY WOJSKOWEJ DO ŻYCIA CYWILNEGO NA UKRAINIE

Witalij Moskwicz

laureat Międzynarodowa Wyższa Szkoła Biznesu i Prawa (Chersoń, Ukraina)

ORCID ID: 0009-0005-2443-0405

moskvyeh_v@gmail.com

Adnotacja. W artykule szczegółowo poddano analizie uprawnienia organów samorządu terytorialnego, które realizują one w ramach systemu przejścia ze służby wojskowej do życia cywilnego. Autor systematyzuje określone uprawnienia w ramach czterech grup: ustanawiającej, administracyjnej, komunikacyjnej oraz budżetowo-finansowej. W toku badania pojawiła się potrzeba wydzielenia grupy uprawnień opiniodawczo-doradczych organów samorządu terytorialnego, które zapewniają wsparcie informacyjne i analityczne systemu przejściowego na poziomie lokalnym poprzez zapewnienie uczestnikom wszelkich niezbędnych informacji, zostało uzasadnione. Wykazano, że o udziale organów samorządu terytorialnego w systemie przejściowym determinują nie tylko jego zasady konstytucyjne i prawne, ale także praktyka państwa w zakresie delegowania niektórych uprawnień oraz konieczność włączania weteranów wojennych w rozwiązywanie problemów wspólnoty terytorialnej, kierownictwo. Podkreśla się, że organy samorządu terytorialnego w systemie przechodzenia ze służby wojskowej do życia cywilnego wykonują swoje uprawnienia w oparciu o zasadę systemowego podejścia do rodzin weteranów, które polega na uwzględnianiu wszystkich sfer życia (potencjalności ekonomicznej, wykszolenia i realizacja zawodowa, stan zdrowia, cechy potencjału rodzicielskiego, relacje w rodzinie. Autor systematyzuje następujące mankamenty udziału organów samorządu terytorialnego w systemie przechodzenia ze służby wojskowej do życia cywilnego: słabo rozwinięte formy organizacyjno-prawne, działalności, niewystarczająca skuteczność mechanizmów współpracy wspólnot terytorialnych z innymi społecznościami i instytucjami międzynarodowymi. Samorządy lokalne, pomimo istniejących problemów, zachowują znaczny potencjał reintegracji weteranów wojennych.

Słowa kluczowe: weterani wojenni, służby wojskowe, organy samorządu terytorialnego, formy organizacyjno-prawne, uprawnienia, reintegracja, system przejściowy, wspólnoty terytorialne, życie cywilne.

THE ROLE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN THE FORMATION OF THE TRANSITION SYSTEM FROM MILITARY SERVICE TO CIVILIAN LIFE IN UKRAINE

Vitalii Moskvych

External Postgraduate Student,

International University of Business and Law (Kherson, Ukraine)

ORCID ID: 0009-0005-2443-0405

moskvyeh_v@gmail.com

Abstract. The article analyzes in detail the powers of local self-government bodies, which they implement within the framework of the system of transition from military service to civilian life. The author systematizes the specified powers within the framework of four groups: establishing, administrative, communicative, and budgetary and financial. In the course of the study, the need to allocate a group of consultative and advisory powers of local self-government bodies, which provide for information and analytical support of the transition system at the local level by providing the participants with all the necessary information, was substantiated. It was proved that the participation of local self-government bodies in the transition system is determined not only by its constitutional and legal principles, but also by the state's practice of delegating certain powers and the need to involve war veterans in solving issues of territorial community management. It is emphasized that local self-government bodies in the system of transition from military service to civilian life exercise their powers based on the principle of a systemic approach to veterans' families, which involves taking into account all spheres of life (economic capacity, training and professional realization, health status, characteristics of parental potential, relationships in the family). The author systematizes the following shortcomings of the participation of local self-government bodies in the system of transition from military service to civilian life: underdeveloped organizational and legal forms of activity, insufficient effectiveness of the mechanisms of cooperation of territorial communities with other communities and international institutions local governments, despite existing problems, retain significant potential for the reintegration of war veterans.

Key words: war veterans, military services, local self-government bodies, organizational and legal forms, powers, reintegration, transition system, territorial communities, civil life.

РОЛЬ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У СТАНОВЛЕННІ В УКРАЇНІ СИСТЕМИ ПЕРЕХОДУ ВІД ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ

Віталій Москвич

здобувач Закладу вищої освіти

«Міжнародний університет бізнесу і права» (Херсон, Україна)

ORCID ID: 0009-0005-2443-0405

moskvyeh_v@gmail.com

Анотація. У статті детально проаналізовані повноваження органів місцевого самоврядування, які вони реалізують в рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя. Автор систематизує означені повноваження в рамках чотирьох груп: установчі, розпорядчі, комунікативні та бюджетно-фінансові. В ході дослідження обґрунтовано необхідність виділення групи консультативно-дорадчих повноважень органів місцевого самоврядування, які передбачають інформаційно-аналітичне забезпечення системи переходу на місцевому рівні шляхом надання учасникам усієї необхідної інформації. Було доведено, що участь органів місцевого самоврядування в системі переходу обумовлена не тільки її конституційно-правовими засадами, а й практикою делегування державою окремих повноважень та необхідністю залучення ветеранів війни до вирішення питань управління територіальною громадою. Наголошено, що органи місцевого самоврядування в системі переходу від військової служби до цивільного життя реалізують свої повноваження на основі принципу системного підходу до сімей ветеранів, який передбачає врахування усіх сфер життєдіяльності (економічної спроможності, навчання та професійної реалізації, стану здоров'я, особливостей батьківського потенціалу, взаємостосунків у родині). Автор систематизує наступні недоліки участі органів місцевого самоврядування в системі переходу від військової служби до цивільного життя: нерозвиненість організаційно-правових форм діяльності, недостатня ефективність механізмів співпраці територіальних громад з іншими громадами та міжнародними інституціями. В ході дослідження аргументовано, що органи місцевого самоврядування, попри наявні проблеми, зберігають значний потенціал для реінтеграції ветеранів війни.

Ключові слова: ветерани війни, військова служба, органи місцевого самоврядування, організаційно-правові форми, повноваження, реінтеграція, система переходу, територіальні громади, цивільне життя

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Ефективна реінтеграція ветеранів війни та допомога членам їхніх сімей не можлива без участі місцевої влади, яка на рівні окремих територіальних громад забезпечує найбільш важливі сфери суспільного життя. Перебуваючи в окремих громадах, ветерани війни через органи місцевого самоврядування інформують державу про свої потреби, проблеми та прагнення. Однак, на сучасному етапі розвитку, функціонал місцевої влади достатньо обмежений, що гальмує процеси реінтеграції ветеранів війни до цивільного життя. Причиною є недостатній рівень наукової розробки проблеми реалізації органами місцевого самоврядування повноважень в рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття. Правовий статус органів місцевого самоврядування в системі переходу від військової служби до цивільного життя раніше не досліджувався, що вказує на актуальність обраного напрямку наукового пошуку.

Формування цілей статті. Метою статті є аналіз ролі органів місцевого самоврядування в системі переходу від військової служби до цивільного життя.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розпочнемо з обґрунтування залучення місцевої влади до системи переходу, що вкрай важливо з огляду на фундаментальні конституційно-правові засади функціонування місцевого самоврядування. У ст. 2 Закону України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР «Про місцеве самоврядування в Україні» зазначено, що місцеве самоврядування представляє собою гарантоване державою право самостійно вирішувати питання місцевого значення. Основоположними принципами реалізації цього права є народовладдя та підзвітність місцевої влади (Закон № 280/97-ВР, 1997). Отже, варто наголосити на двох принципових аспектах: по-перше, учасники системи переходу є джерелом місцевої влади та повинні бути залучені до управління громадою, у тому числі процесами власної реінтеграції; по-друге, місцева влада підзвітна учасниками системи переходу та державі за виконані нею повноваження. Тобто, місцеве самоврядування дозволяє розкрити правовий статус ветеранів війни через форми народовладдя.

У Методиці формування спроможних територіальних громад, яка затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 року № 214 вказано, що спроможна територіальна громада повинна бути здатною через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання публічних послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства (Постанова № 214, 2015). Це зайве підтвердження зазначеного, адже без належного інституційного забезпечення не може бути спроможною громади. Інакше кажучи, засади системи переходу повністю корелюються з засадами місцевого самоврядування.

Окремі аспекти, в яких розкривається роль місцевої влади в системі переходу, деталізовані в актах стратегічного характеру. Так, в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки передбачено напрям «Посилення соціальної захищеності ветеранів війни та членів їхніх сімей у територіальних громадах

за місцем їх постійного проживання (перебування), в рамках якого місцева влада має: 1) забезпечити виконання програм перекваліфікації та професійного розвитку ветеранів війни та членів їхніх сімей; 2) сприяння запровадженню кредитно-фінансових механізмів для забезпечення ветеранів війни та членів їхніх сімей постійним та доступним житлом; 3) забезпечити можливості для проживання у сільській місцевості ветеранів війни та членів їх сімей; 4) стимулювати розвиток підприємницької ініціативи серед ветеранів війни та членів їхніх сімей (Постанова № 695, 2020). Це доказ того, що реінтеграція ветеранів війни розглядається у якості невід'ємної умови розбудови в Україні спроможних громад.

Однією з ключових складових, у цьому випадку, є соціальний захист ветеранів війни та членів їхніх сімей. Слід зазначити, що Мінсоцполітики на рівні власних наказів врегулювало питання організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення. Зокрема, визначено статус та повноваження структурного підрозділу з питань соціального захисту населення, який, з-поміж іншого, буде забезпечувати заходи з підтримки і надання соціальних послуг ветеранам війни та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисникам та Захисницям України, військовослужбовцям, які звільнені з військової служби та членах їх сімей, комісованим військовослужбовцям та членам їх сімей (Наказ № 263-Н, 2023).

Також територіальні громади враховують методичні рекомендації щодо надання адміністративних послуг ветеранам війни, які передбачають: проведення інформаційно-комунікативних кампаній щодо адміністративних послуг; з'ясування потреб ветеранів війни; ознайомлення ветерана війни з вимогами до отримання адміністративних послуг; визначення пріоритетності отримання ветеранами війни адміністративних послуг; узгодження з ветеранами війни послідовності подальшої роботи з отримання адміністративних послуг (Розпорядження № 167-р, 2024).

Для повноцінної участі в системі переходу та функціональності органи місцевого самоврядування наділені додатковими можливостями, зокрема що стосується координації та взаємодії. Наприклад, в нормах Закону України від 17 червня 2014 року № 1508-VII «Про співробітництво територіальних громад» формалізовані наступні форми співпраці: 1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів; 2) координація діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільної реалізації соціального проекту; 3) спільне фінансування підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, об'єктів інфраструктури; 4) утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій, спільних об'єктів інфраструктури; 5) утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання повноважень (Закон № 1508-VII, 2014).

Варто звернути увагу на положення Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади. Зокрема, науковий інтерес викликають три ключові підходи: 1) партисипація (залучення громадськості на всіх етапах розвитку територіальної громади); міждисциплінарність (врахування всіх аспектів соціально-економічного розвитку територіальної громади); 3) просторове представлення (відображення загального уявлення пріоритетів та стратегічних цілей, розвитку територіальної громади). Ці підходи повинні забезпечити підвищення якості життя, доступності та рівності можливостей, оптимізації адміністративної діяльності (Наказ № 172, 2022). На нашу думку, означені підходи повністю узгоджуються з завданнями системи переходу, яка передбачає значний соціальний ефект від реінтеграційних заходів.

Таким чином участь органів місцевого самоврядування в системі переходу обумовлена не тільки її конституційно-правовими засадами. Вона також визначається і практикою делегування державою окремих повноважень та необхідністю залучення ветеранів війни до вирішення питань управління територіальною громадою. Це своєрідне партнерство між державою та місцевою владою, яке має забезпечити очікуваний результат: повноцінна реінтеграція ветеранів війни до умов цивільного життя. Суть участі місцевого самоврядування в системі переходу розкривається в її повноваженнях. Пропонуємо поділити ці повноваження на наступні групи: установчі, розпорядчі, комунікативні та бюджетно-фінансові. В основі цього поділу є характер повноважень, які реалізуються для вирішення окремих завдань в рамках системи переходу. Коротко схарактеризуємо кожен групу повноважень.

1. Установчі повноваження. Цей вид повноважень полягає у створенні місцевою владою на рівні територіальних громад різних структур, які надають послуги ветеранам війни або забезпечують реалізацію реінтеграційних заходів. Подібні структури передбачені в рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя, оскільки вони слугують інституційною основою для формування ветеранського простору. У якості прикладу реалізації вказаних повноважень наведемо Рішення Миропільської селищної ради від 23 травня 2023 року № 5 «Про утворення Ветеранського хабу (простору) Миропільської територіальної громади та затвердження Положення про нього». Ветеранський хаб позиціоновано як структурний підрозділ Комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Миропільської селищної ради. Закріплено наступні напрями діяльності хабу: надання психологічної допомоги; надання правової допомоги; проведення заходів для підвищення професійного рівня, профорієнтації; інформування про пріоритетні умови у громаді для створення і розвитку бізнесу ветеранами та їх сім'ями; організація занять спортом та проведення фізкультурно-спортивної реабілітації; діяльність мобільних груп допомоги (Рішення № 5, 2023).

2. Розпорядчі повноваження. Вказаний вид повноважень полягає у використанні місцевою владою усіх можливостей для підтримки та реінтеграції ветеранів війни і членів їхніх сімей. За допомогою розпорядчих повноважень територіальні громади здійснюють інформаційно-аналітичне, методологічне та ресурсне

забезпечення системи переходу від військової служби до цивільного життя. Мова йде про позиціонування додаткових пільг та гарантій на рівні громад, а також впровадження додаткових заходів соціального захисту учасників системи переходу. Наведемо наступний приклад реалізації означеного виду повноважень: Рішення Оболонської сільської територіальної громади від 01 лютого 2024 року № 28 «Про затвердження Програми підтримки Ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей Загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей Загиблих (померлих) ветеранів війни та Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей Загиблих (померлих) ветеранів війни та Захисників і Захисниць України; надання повного переліку адміністративних послуг ветеранам; сприяння у працевлаштуванні ветеранів війни; проведення необхідних інформаційно-просвітницьких заходів (Рішення № 28, 2024).

3. Комунікативні повноваження. Вони є необхідними для системи переходу, адже дозволяють органам місцевого самоврядування розширювати власні функціональні можливості за рахунок залучення потенціалу інших, різних за статусом суб'єктів. В рамках реалізації комунікативних повноважень, відбувається розбудова співробітництва територіальних громад, яка сприяє підвищенню ефективності заходів в рамках системи переходу. Це не тільки додатковий ресурс, а й можливість адвокації проблем ветеранів війни та донесення їхніх потреб до української та світової спільноти. Пропонуємо у якості прикладу реалізації вказаних повноважень навести Договір про співпрацю між самоврядуванням Айзкраукльського краю (Латвія) та Ставучицькою міською радою Київської області (Україна) у сфері культури, освіти, спорту та соціально-економічних питань від 19 травня 2017 року передбачає обмін досвідом надання соціальних послуг ветеранам війни, а також питання взаємодії у сфері їхньої реабілітації та лікування (Договір, 2017).

4. Бюджетно-фінансові повноваження. Вони необхідні на етапі фінансування витрат на соціальну допомогу та підтримку учасників системи переходу. Переважно мова йде про розподіл або перерозподіл бюджетних надходжень, а також залучення і використання коштів міжнародної фінансово-кредитної допомоги. На рівні означених повноважень відбувається матеріально-фінансове забезпечення заходів з реінтеграції учасників системи переходу. Ці повноваження надто важливі, оскільки необхідно гарантувати фінансову і бюджетну дисципліну, яка є показником законності використання коштів. У якості прикладу реалізації означеного виду повноважень зазначимо Рішення виконавчого комітету Новопокровської селищної ради від 30 листопада 2024 року № 1 «Про затвердження проекту бюджету Новопокровської селищної територіальної громади на 2024 рік». Документ передбачає наступні статті витрат, актуальні для ветеранської спільноти: компенсаційні виплати на пільговий проїзд автомобільним транспортом; забезпечення соціальними послугами за місцем проживання громадян, у тому числі ветеранам та членам їхніх сімей (Рішення № 1, 2024).

Очевидно, що в рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя проаналізованих повноважень органів місцевого самоврядування не достатньо. Пропонуємо виділити ще одну групу повноважень – консультативно-дорадчі. Ці повноваження передбачають інформаційно-аналітичне забезпечення системи переходу на місцевому рівні шляхом надання учасникам усієї необхідної інформації. Мова йде про наступне: 1) інформація про пільги, права та гарантії ветеранам війни і членам їхніх сімей; 2) інформація про можливості особистісного та економічного розвитку; 3) інформація про способи і засоби захисту порушених прав за законодавством України; 4) інформація про алгоритми взаємодії з органами влади та місцевого самоврядування; 5) інформація про особливості отримання окремого правового статусу (за наявності встановлених підстав). Запит на подібну інформацію серед ветеранів війни дуже значний.

В Операційному плані заходів з реалізації у 2023–2025 роках Стратегії формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року передбачено наступні завдання для органів місцевого самоврядування: 1) розроблення програм реінтеграції учасників системи переходу з урахуванням принципу гендерної рівності та принципу забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; 2) розроблення та реалізація заходів щодо популяризації системи переходу на місцевому рівні, а також ролі територіальних громад у ній; 3) залучення учасників системи переходу до соціально-економічного, культурного життя територіальної громади; 4) підтримка утворення сервісних офісів у справах ветеранів на регіональному та місцевому рівні; 5) розроблення та узгодження концептуальних засад діяльності центрів ветеранського розвитку (Операційний план, 2023).

Слід звернути увагу, що у Державному стандарті соціальної послуги соціальної адаптації ветеранів війни та членів їхніх сімей органам місцевого самоврядування також відведена доволі значна роль. Зокрема, вони виступатимуть у якості замовника соціальної послуги, який залучає надавачів соціальних послуг до реалізації заходів для задоволення потреб ветеранів війни. Вельми важливим в стандарті є принцип системності, який передбачає, що органи місцевої влади розглядають сім'ю ветерана як систему. При цьому вони враховують усі сфери життєдіяльності: економічну спроможність, навчання та професійну реалізацію, стан здоров'я, особливості батьківського потенціалу, взаємостосунки у родині.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даному науковому напрямку. Отже резюмуємо, що в рамках системи переходу від військової служби до цивільного життя органам місцевого самоврядування відведена провідна роль, яка полягає в консолідації ветеранської спільноти, залученні її до сфери управління справами територіальної громади та наданні учасникам передбачених законодавством соціальних послуг. На сьогодні, правовий статус місцевої влади дозволяє виконувати цю роль, однак існують певні недоліки щодо правового забезпечення та реалізації повноважень. Певною нерозв'язаністю

характеризуються і організаційно-правові форми діяльності органів місцевого самоврядування в рамках системи переходу. Це обмежує їхній функціонал та знижує ефективність всієї системи. Недостатньо ефективними залишаються механізми співпраці територіальних громад, як з внутрішніми суб'єктами, так і з міжнародними інституціями. Попри це, вони зберігають значний потенціал для реінтеграції ветеранів війни, який обумовлений їхньою безпосередньою участю у процесах відновлення України на постконфліктному етапі її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. *Голос України*. 1997.
2. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад : Постанова Кабінету Міністрів України від 08 квітня 2015 р. № 214. *Урядовий кур'єр*. 2015. № 80.
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695. *Урядовий кур'єр*. 2020. № 156.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положень про структурні підрозділи з питань соціального захисту населення місцевих державних адміністрацій та організації діяльності територіальної громади у сферах соціального захисту населення та захисту прав дітей : Наказ Міністерства соціальної політики України від 31 липня 2023 р. № 263-Н. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text) (дата звернення: 09.02.2024).
5. Про схвалення методичних рекомендацій щодо надання адміністративних послуг ветеранам війни та особам, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2024 р. № 167-р. *Урядовий кур'єр*. 2024. № 39.
6. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1508-VII. *Голос України*. 2014. № 138.
7. Про затвердження Порядку формування Концепції інтегрованого розвитку території територіальної громади: Наказ Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 22 вересня 2022 р. № 172. *Офіційний вісник України*. 2022. № 92. Стор. 1135. Стаття 5762.
8. Про утворення Ветеранського хабу (простору) Миропільської територіальної громади та затвердження Положення про нього : Рішення п'ятої сесії Миропільської селищної ради від 23 травня 2023 р. № 5. URL: [https:// mugoripilska-gromada.gov.ua/docs/1412287/](https://mugoripilska-gromada.gov.ua/docs/1412287/) (дата звернення: 22.02.2024).
9. Про затвердження Програми підтримки Ветеранів війни, Захисників і Захисниць України, членів їх сімей та членів сімей Загиблих (померлих) ветеранів війни, Захисників і Захисниць України Оболонської сільської територіальної громади на 2024–2026 роки : Рішення Оболонської сільської територіальної громади від 01 лютого 2024 р. № 28. URL: <https://obolonska-gromada.gov.ua/docs/1595220/> (дата звернення: 06.03.2024).
10. Договір про співпрацю між самоврядуванням Айткраукльського краю (Латвія) та Ставучицькою міською радою Київської області (Україна) у сфері культури, освіти, спорту та соціально-економічних питань від 19 травня 2017 р. URL: <https://e-slavutych.gov.ua/dogovori-pro-spivpracju-15-14-57-24-05-2022/> (дата звернення: 11.03.2024).
11. Про затвердження проєкту бюджету Новопокровської селищної територіальної громади на 2024 рік : Рішення виконавчого комітету Новопокровської селищної ради від 30 листопада 2024 року № 1. URL: [https:// povoprovka-gromada.gov.ua/docs/1550772/](https://povoprovka-gromada.gov.ua/docs/1550772/) (дата звернення: 29.03.2024).
12. Операційний план заходів з реалізації у 2023–2025 роках Стратегії формування системи переходу від військової служби до цивільного життя на період до 2032 року. URL: <https://mva.gov.ua/ua/npa/proyekt-rozporjadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-shvalennya-strategiyi-formuvannya-sistemi-perehodu-vid-vijskovoyi-sluzhbi-dovivilnogo-zhittya-na-period-2032-roku> (дата звернення: 27.12.2023).

References:

1. Pro mistseve samovriadvannia v Ukraini [About local self-government in Ukraine]: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 r. № 280/97-VR. *Holos Ukrainy*. 1997 [in Ukrainian].
2. Pro zatverdzhennia Metodyky formuvannia spromozhnykh terytorialnykh hromad [About the approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 08 kvitnia 2015 r. № 214. *Uriadovyi kurier*. 2015. № 80 [in Ukrainian].
3. Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky [On the approval of the State Regional Development Strategy for 2021–2027]: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 05 serpnia 2020 r. № 695. *Uriadovyi kurier*. 2020. № 156 [in Ukrainian].
4. Pro zatverdzhennia Metodychnykh rekomendatsii z rozroblennia polozhen pro strukturni pidrozdily z pytan sotsialnoho zakhystu naseleння mistsevykh derzhavnykh administratsii ta orhanizatsii diialnosti terytorialnoi hromady u sferakh sotsialnoho zakhystu naseleння ta zakhystu prav ditei [On the approval of Methodological recommendations for the development of provisions on structural subdivisions on social protection of the population of local state administrations and the organization of territorial community activities in the areas of social protection of the population and protection of children's rights]: Nakaz Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy vid 31 lypnia 2023 r. № 263-N. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text](https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0263739-23#Text) (data zvernennia: 09.02.2024) [in Ukrainian].
5. Pro skhvalennia metodychnykh rekomendatsii shchodo nadannia administratyvnykh posluh veteranam viiny ta osobam, na yakykh poshyriuietsia chynnist Zakonu Ukrainy “Pro status veteraniv viiny, harantii yikh sotsialnoho zakhystu” [On the approval of methodological recommendations for the provision of administrative services to war veterans and persons subject to the Law of Ukraine “On the Status of War Veterans, Guarantees of Their Social Protection”]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 27 liutoho 2024 r. № 167-r. *Uriadovyi kurier*. 2024. № 39 [in Ukrainian].

6. Pro spivrobotnytstvo terytorialnykh hromad [About the cooperation of territorial communities]: Zakon Ukrainy vid 17 chervnia 2014 r. № 1508-VII. *Holos Ukrainy*. 2014. № 138 [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Poriadku formuvannia Kontseptsii intehrovanooho rozvytku terytorii terytorialnoi hromady [On the approval of the Procedure for the formation of the Concept of integrated development of the territory of the territorial community]: Nakaz Ministerstva rozvytku hromad, terytorii ta infrastruktury Ukrainy vid 22 veresnia 2022 r. № 172. *Ofitsiyni visnyk Ukrainy*. 2022. № 92. stor. 1135. stattia 5762 [in Ukrainian].
8. Pro utvorennia Veteranskoho khabu (prostoru) Myropilskoi terytorialnoi hromady ta zatverdzhennia Polozhennia pro noho [About the formation of the Veterans hub (space) of the Myropol Territorial Community and the approval of its Regulations]: Rishennia piatoi sesii Myropilskoi selyshchnoi rady vid 23 travnia 2023 r. № 5. URL: <https://myropilska-gromada.gov.ua/docs/1412287/> (data zvernennia: 22.02.2024) [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia Prohramy pidtrymky Veteraniv viiny, Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy, chleniv yikh simei ta chleniv simei Zahyblykh (pomerlykh) veteraniv viiny, Zakhysnykiv i Zakhysnyts Ukrainy Obolonskoi silskoi terytorialnoi hromady na 2024-2026 roky [On the approval of the Program of support for war veterans, defenders of Ukraine, their family members and family members of fallen (deceased) war veterans, defenders of Ukraine of the Obolon rural territorial community for 2024-2026]: Rishennia Obolonskoi silskoi terytorialnoi hromady vid 01 liutoho 2024 r. № 28. URL: <https://obolonska-gromada.gov.ua/docs/1595220/> (data zvernennia: 06.03.2024) [in Ukrainian].
10. Dohovor pro spivpratsiu mizh samovriaduvanniam Aizkrauklskoho kraiu (Latviia) ta Stavutytskoieu miskoiu radoiu Kyivskoi oblasti (Ukraina) u sferi kultury, osvity, sportu ta sotsialno-ekonomichnykh pytan [Agreement on cooperation between the self-government of the Aizkraukle region (Latvia) and the Stavutitsa city council of the Kyiv region (Ukraine) in the field of culture, education, sports and socio-economic issues] vid 19 travnia 2017 r. URL: <https://e-slavutyeh.gov.ua/dogovori-pro-spivpracju-15-14-57-24-05-2022/> (data zvernennia: 11.03.2024) [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia projektu biudzhetu Novopokrovskoi selyshchnoi terytorialnoi hromady na 2024 rik [On the approval of the draft budget of the Novopokrovsk settlement territorial community for 2024]: Rishennia vykonavchoho komitetu Novopokrovskoi selyshchnoi rady vid 30 lystopada 2024 roku № 1. URL: <https://novopokrovka-gromada.gov.ua/docs/1550772/> (data zvernennia: 29.03.2024) [in Ukrainian].
12. Operatsiynyi plan zakhodiv z realizatsii u 2023–2025 rokakh Stratehii formuvannia systemy perekhodu vid viiskovoi sluzhby do tsyvilnoho zhyttia na period do 2032 roku [Operational plan of measures for the implementation in 2023-2025 of the Strategy for the formation of the system of transition from military service to civilian life for the period until 2032]. URL: <https://mva.gov.ua/ua/npa/proyekt-rozporyadzhennya-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-shvalennya-strategiyi-formuvannya-sistemi-perekhodu-vid-vijskovoyi-sluzhbi-do-civilnogo-zhittya-na-period-2032-roku> (data zvernennia: 27.12.2023) [in Ukrainian].